

MUNI
ARTS

Hláskové změny II

staročeské a středněčeské hláskové změny

Martin Březina

brezina.martin@phil.muni.cz

Ústav českého jazyka FF MU

PLIN007 Od stč. k nč. (jaro 2024)

18. 3. 2024

hláskové změny

11. st.	$dz' > z'$	13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
12. st.	pračeské depalatalizace	14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
12.–13. st.	$g > h$	14./15. st.	splynutí /i y/
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě	14./15. st.	splynutí /ł > l/
13. st.	asibilace a vznik /ř/	od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
13. st.	změna l'ě > le	16. st.	úžení é > í
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě	16. st.	změna aj > ej
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/	stč.	další změny
stč.	změny hlásek v proudu řeči		

hláskové změny

11. st.	$dz' > z'$	13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
12. st.	pračeské depalatalizace	14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
12.–13. st.	$g > h$	14./15. st.	splynutí /i y/
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě	14./15. st.	splynutí /ř > l/
13. st.	asibilace a vznik /ř/	od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
13. st.	změna l'ě > le	16. st.	úžení é > í
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě	16. st.	změna aj > ej
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/	střč.	další změny
stč.	změny hlásek v proudu řeči		

vývoj likvid /r l/

od 12. st.

- likvidy v souhláskovém okolí v stč.:
 1. **ie. slabikotvorné /r l/** (vlk, hrdý...)
 2. **ostatní /r l/ a /m n/ v souhláskovém okolí** (krví, jablko, bratr, vedl, lhát...)

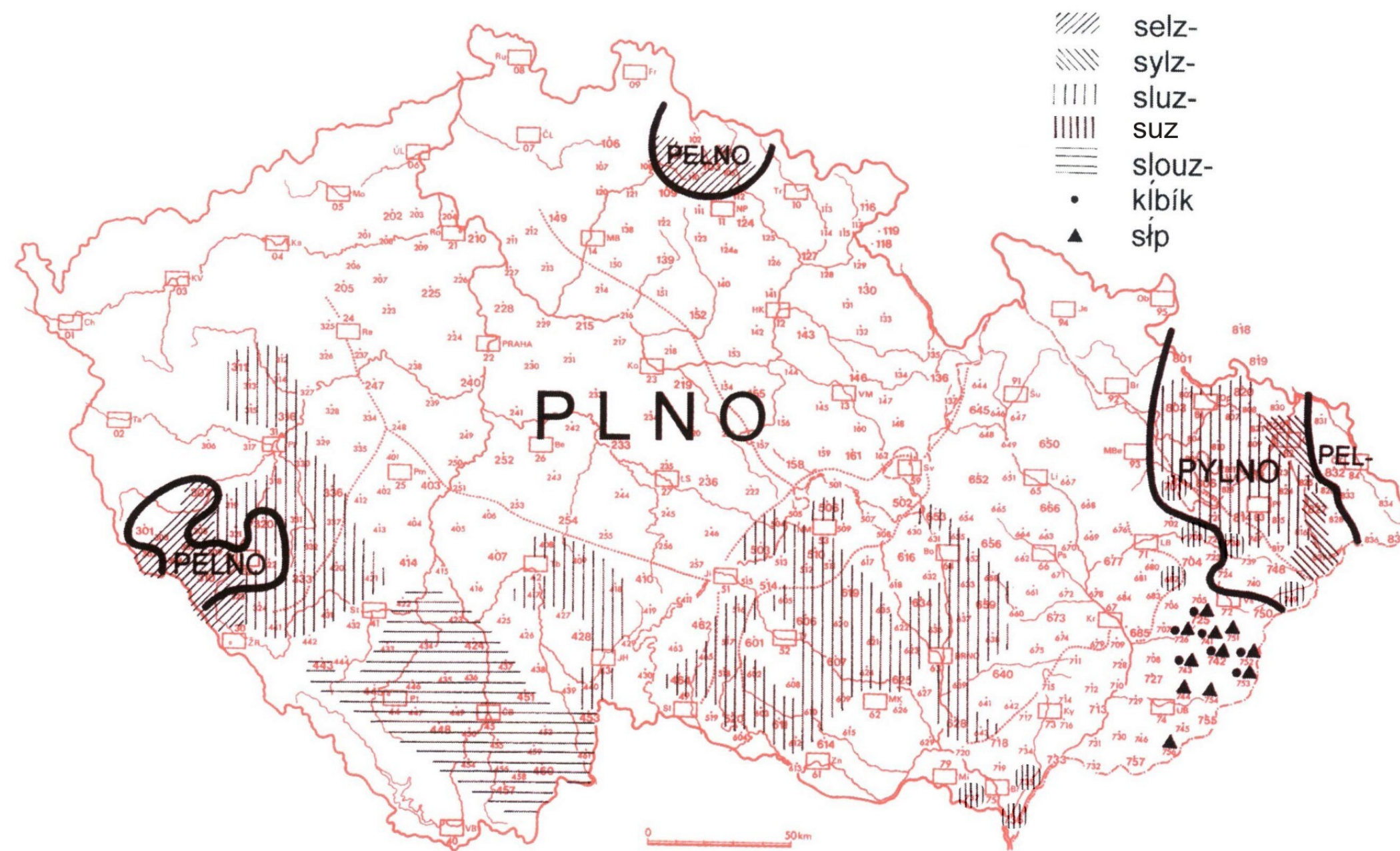
vývoj likvid /r l/

vývoj původně slabikotvorných likvid

- ie. *s_lr_lp- > bsl. sirpas > psl. s_lr_lpъ > stč. s⁽ⁱ⁾r_lp > s_lr_lp
 1. v_lk, k_lr_lk, k_lr_lmit, h_lr_ldý, m_lčet...
 2. /čr žr/ > /čer žer/
 - čer_lt > čert
 - žer_lnow > žernow
 3. /l̄ l̄/ > /lu lú/
 - d_lhý (d_lúhý) > d_lúhý > dlouhý

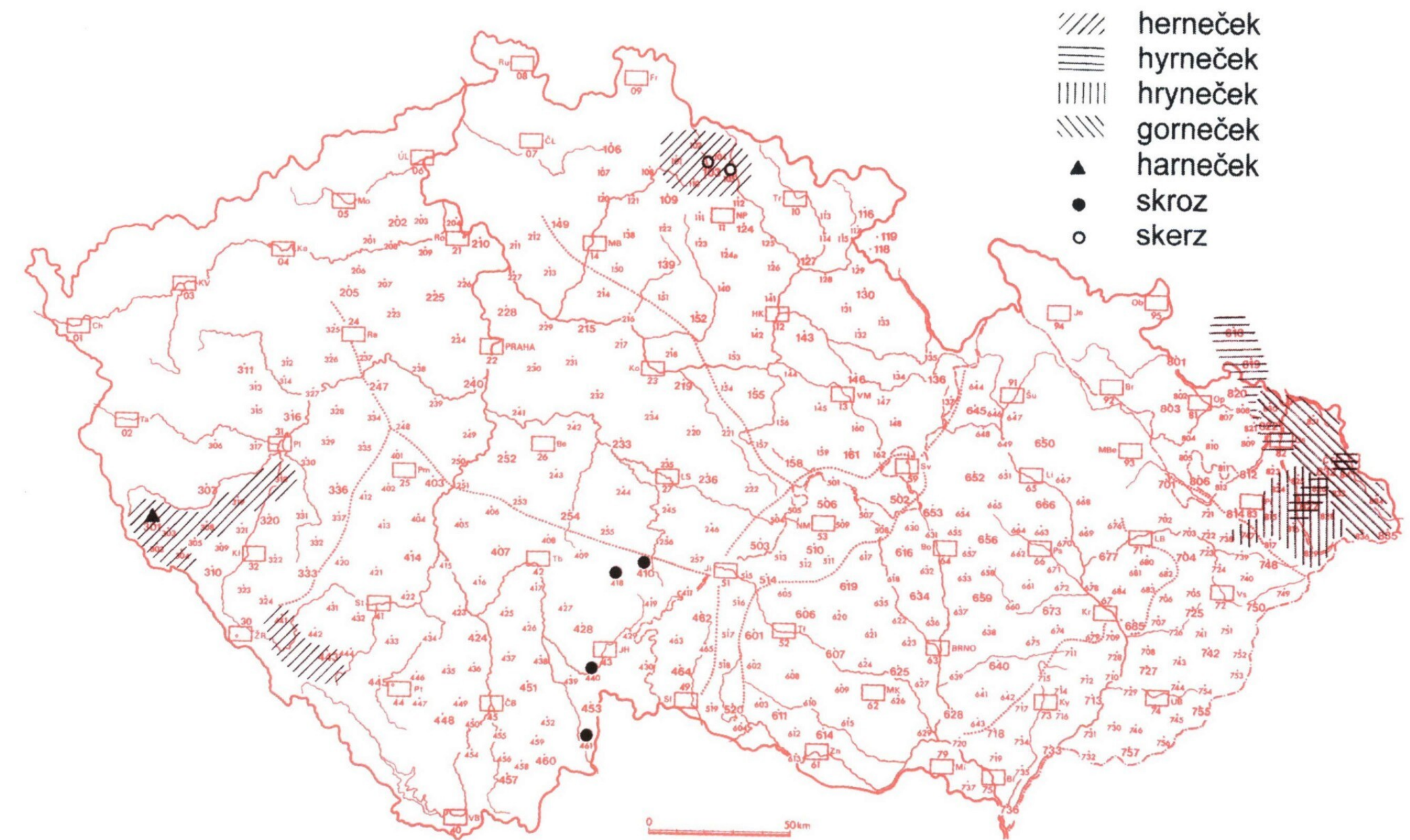
vývoj likvid /r l/

vývoj původně slabikotvorných likvid

97

- a) PLNO
- b) SLZY nom. pl.
- c) KLbÍK
- d) SLP
- l sonans

98

- a) HRNEČEK
- b) SKRZ
- r sonans

vývoj likvid /r l/ a nazál /m n/

ostatní likvidy v souhláskovém okolí

- ja.**bl**ъ.k_{03σ} > ja.**bl**k_{02σ}

1. zachování tzv. pobočné slabiky (pouze na začátku slova)

- **r**ty, lhát
- **m**dlý, jsem

2. změna ve slabičnou sonoru

- k**r**we > k**ṛ**we k**ṛ**.we
- nes**l** > nes**ḷ** ne.s**ḷ**
- os**m** > os**ṃ** o.s**ṃ**

3. zánik sonory

- jab**l**ko > jab**∅**ko
- nes**l** > nes**∅**
- j**sem** > **∅**sem

4. zánik jiného konsonantu

- se**dl**ka > se**∅l**ka
- smrte**dl**ná > smrte**∅l**ná

5. včlenění vokálu

- bi**dl**ko > bi**dél**ko
- nes**l** > nes**él**
- se**dm** > se**dum**

vývoj likvid /r l/ a nazál /m n/

ostatní likvidy v souhláskovém okolí

- ja.blъ.ko_{3σ} > ja.blko_{2σ}

1. zachování tzv. pobočné slabiky (pouze na začátku slova)

- rty, lhát
- mdlý, **jsem**

2. změna ve slabičnou sonoru

- krwe > kṛwe kṛ.we
- nesl > **nesl**
- osm > osṃ

3. zánik sonory

- jablko > jab∅ko
- nesl > **nes∅**
- jsem > **∅sem**

4. zánik jiného konsonantu

- sedlka > se∅lka
- smrteĎná > smrte∅Ďná

5. včlenění vokálu

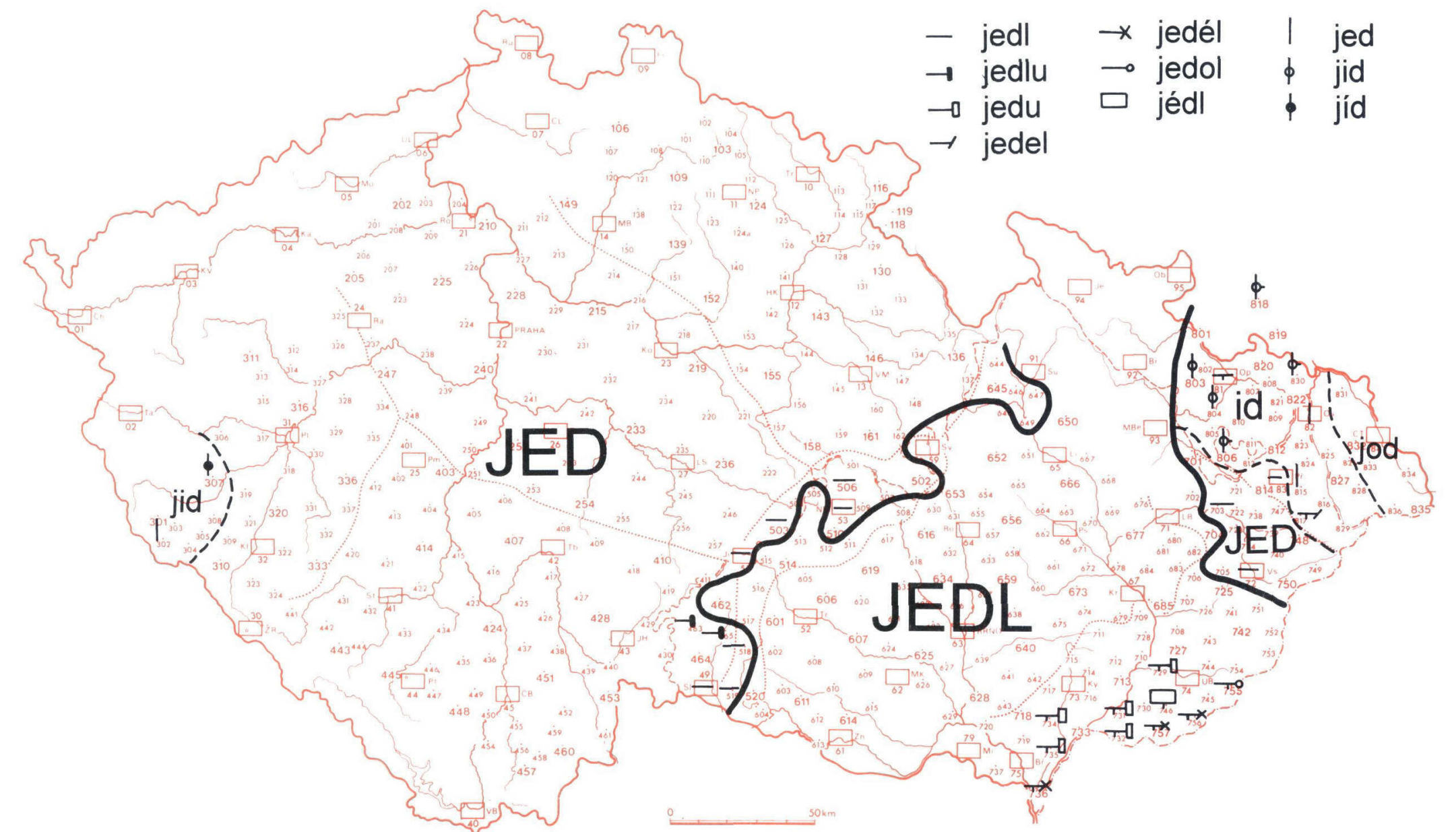
- bidlko > bidélko
- nesl > **nesél**
- sedm > sedum

vývoj likvid /r l/ a nazál /m n/

ostatní likvidy v souhláskovém okolí

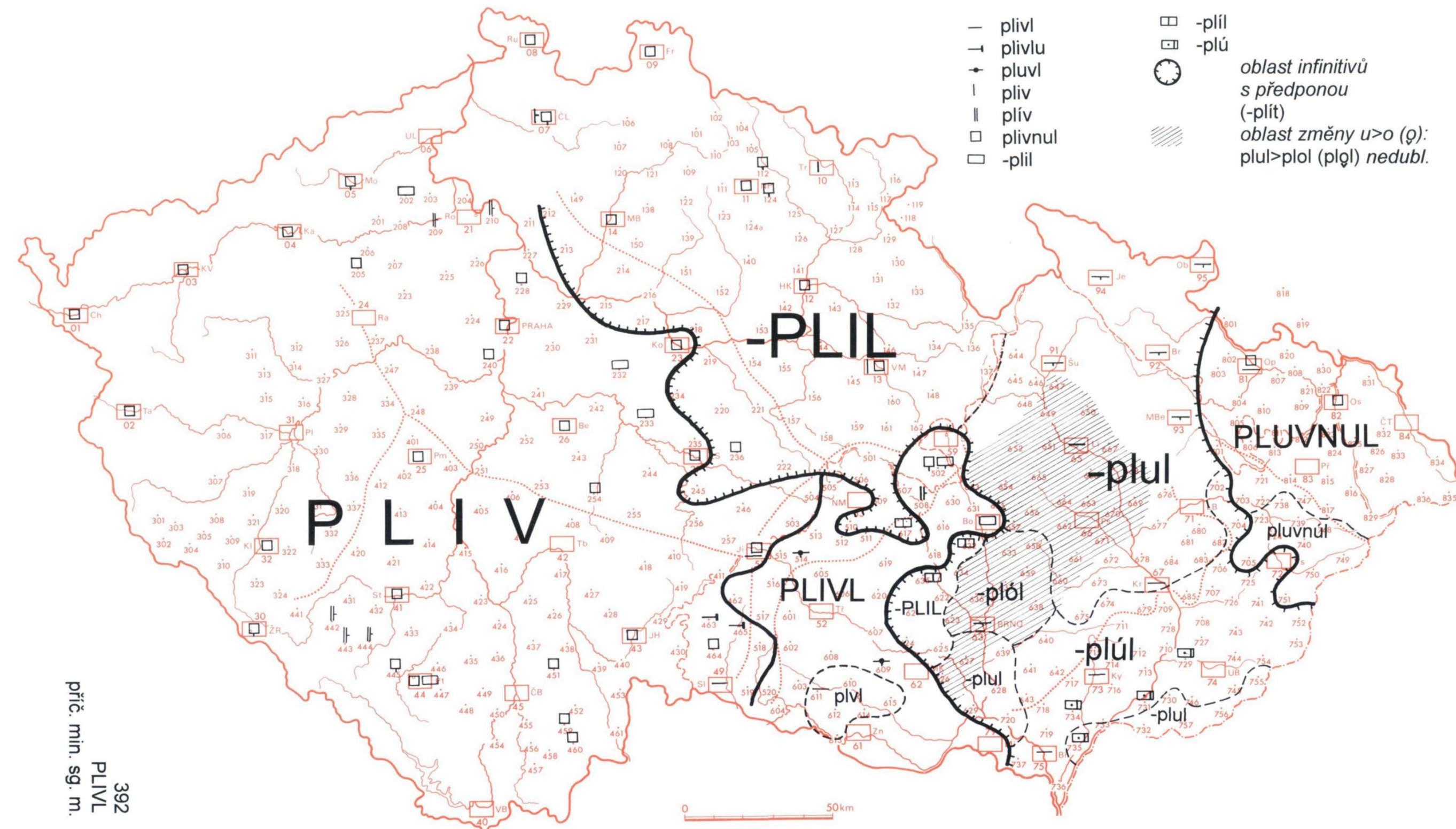
384
VLEZL
příč. min. sg. m.

385
JEDL
příč. min. sg. m.

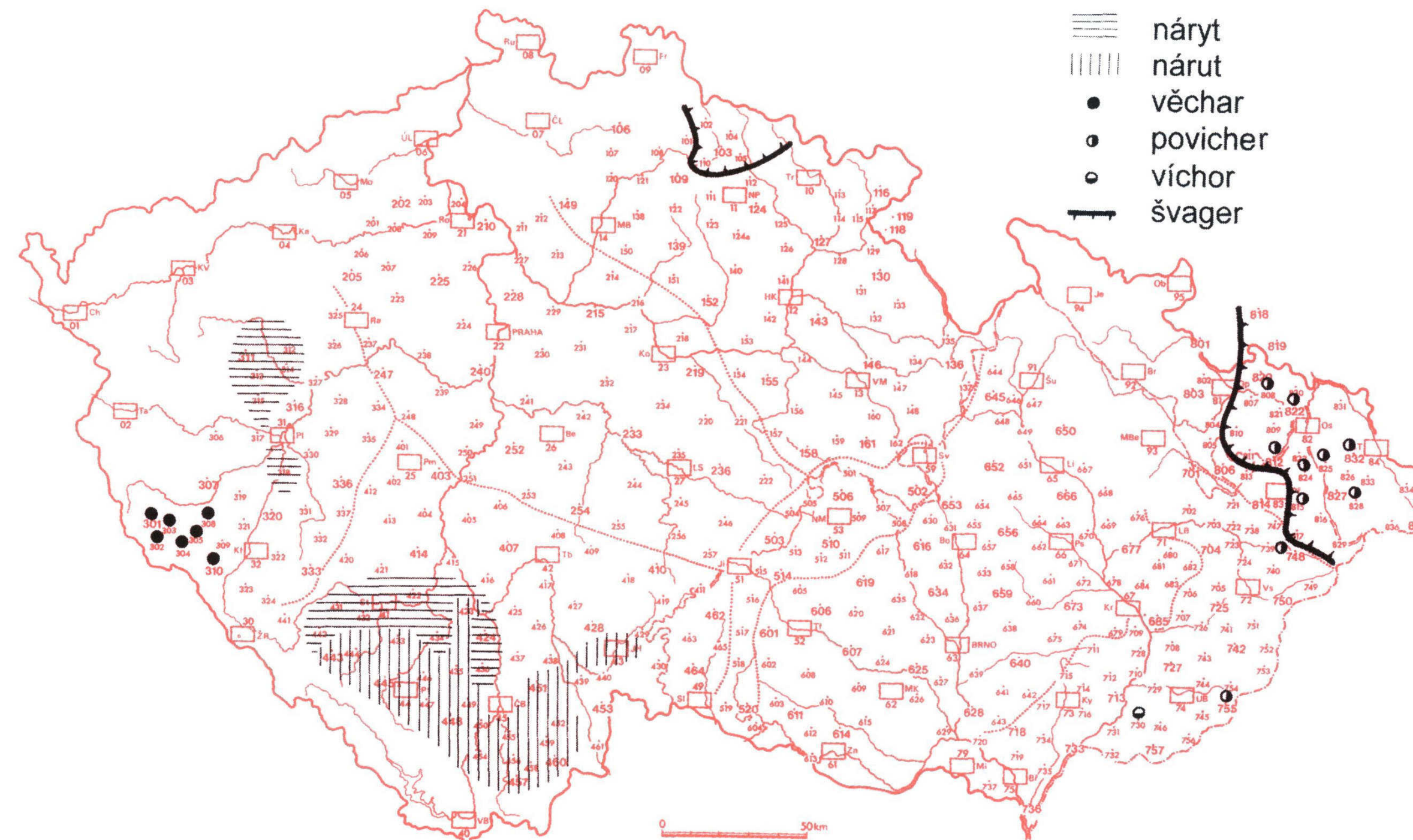
vývoj likvid /r l/ a nazál /m n/

ostatní likvidy v souhláskovém okolí

vývoj likvid /r l/ a nazál /m n/

ostatní likvidy v souhláskovém okolí

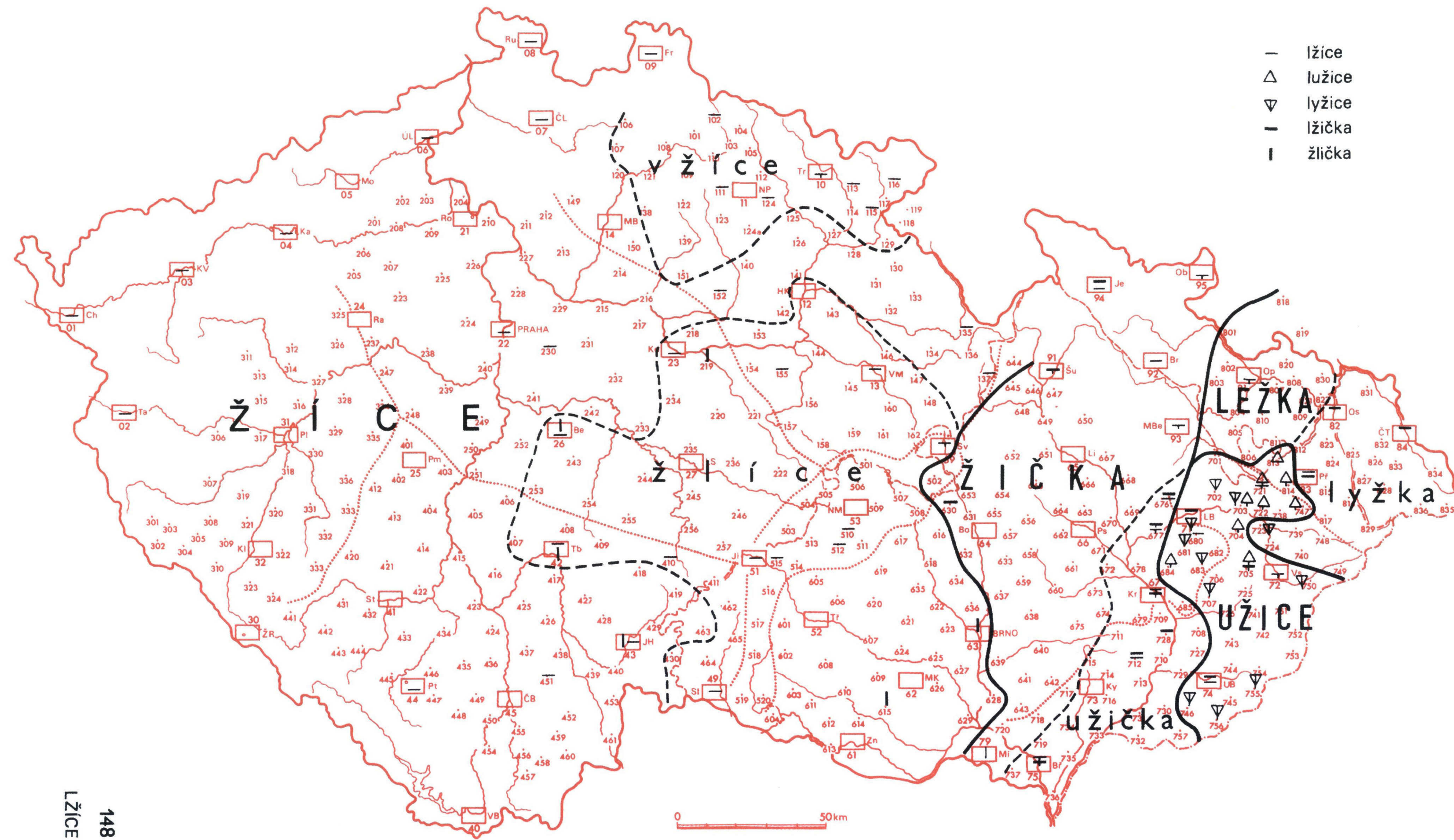

99

- a) NÁRT
- b) (PO) VICHR
- c) ŠVAGR
- r sonans

vývoj likvid /r l/ a nazál /m n/

nč. lžíce

hláskové změny

11. st.	dz' > z'
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	g > h
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /ł > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej
střč.	další změny

změny hlásek v proudu řeči

od 13. st.

- **asimilace způsobu artikulace**

- ničs > nic | č = tš, c = ts: nitšs > nits

- **disimilace**

- w_{PREP} + [pbmw].* > u
- w Praha > u Praha
- úfaji u Bóh_{ASG}
- ščestí > štěstí

- **apokopa**

- úfat'i > úfat'∅ → úfat
- dělají > dělaj∅
- ničso (ni-čso) > ničse > ničs∅

- **metateze**

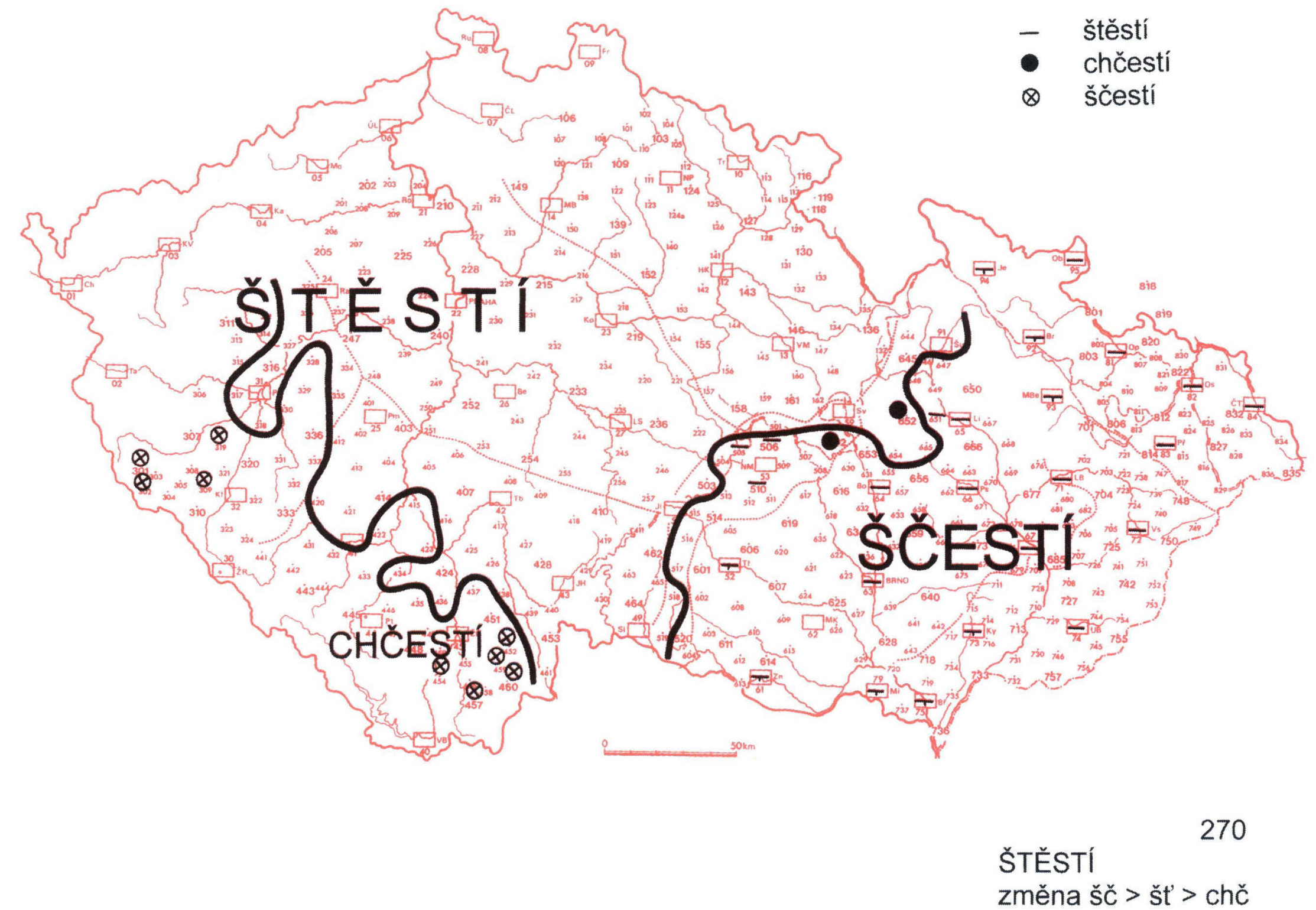
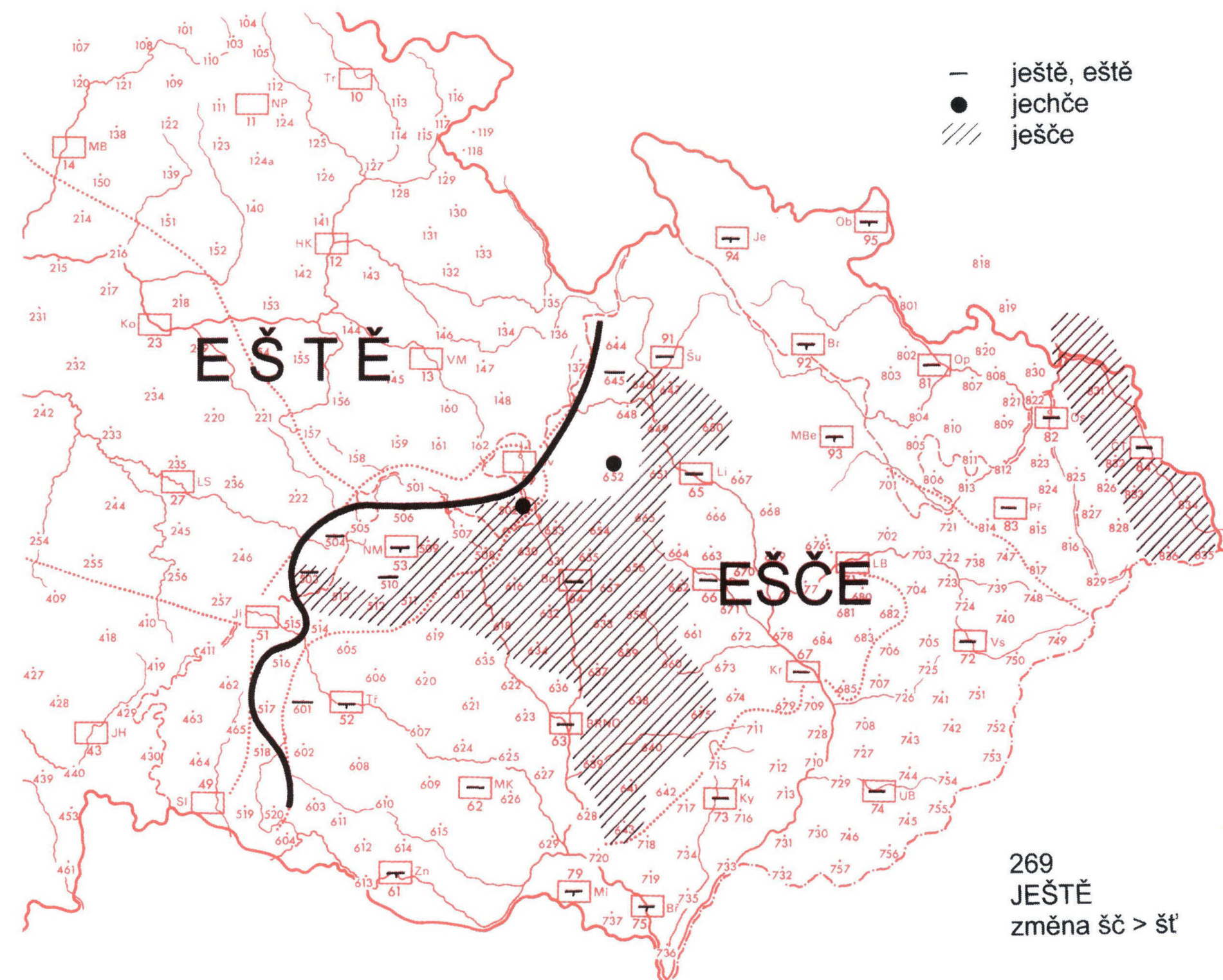
- inhed > ihned
- povraz > provaz
- malženství > manželství

- **kontrakce II**

- a on > an (volám, an mi neotpovie)

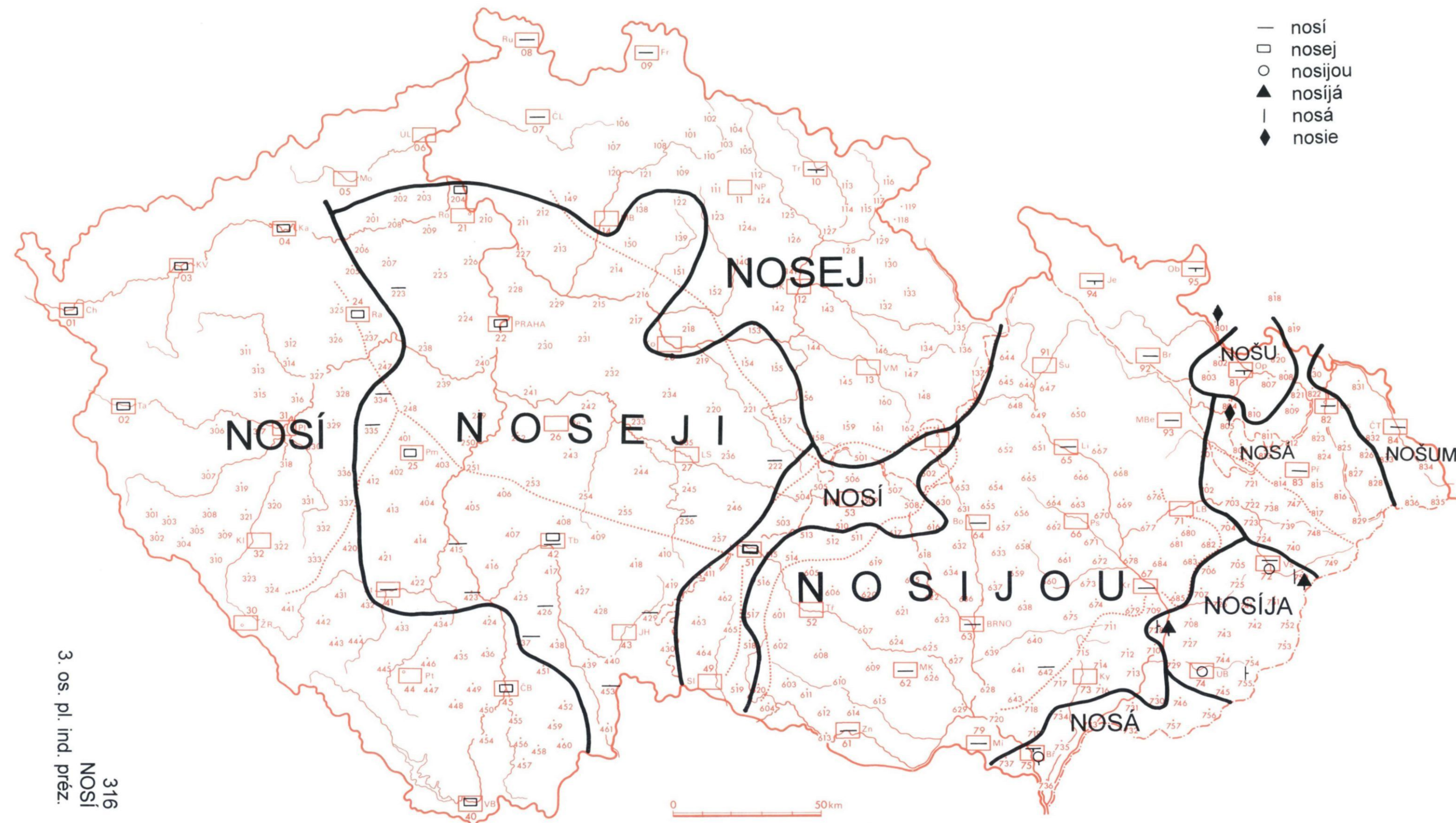
změny hlásek v proudu řeči

od 13. st.

změny hlásek v proudu řeči

od 13. st.

hláskové změny

11. st.	$dz' > z'$
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	$g > h$
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /ł > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej
střč.	další změny

historická depalatalizace

rozvinutý systém palatalizovanosti v období kolem r. 1200 (12./13. st.)

místo artikulace →		bilabiály		alveoláry		P	V	L
způsob artikulace ↓	znělé	palatalizované						
		-	+	-	+			
okluzivy/explozivy	-	p	p'	t	t'		k	
	+	b	b'	d	d'		g	
	+	m	m'	n	n'	ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c	c'	č		
	+			dz	dz'	dž		
konstriktivy/ frikativy	-			s	s'	š	ch	
	+	w	w'	z	z'	ž		h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l	l'			

pouze *měkké* a pouze *tvrdé* konsonanty

historická depalatalizace

po rozvinutí korelace v 11.-12. st.

slabý stupeň $C'[e\text{b}] > C[e\text{b}]$

silný stupeň $C'[\text{ěi}] > C^*[ei]$

historická depalatalizace

1. fáze (13. st.)

- **C'e > Ce**

- n'ebud'et'e > nebudete — slk. ňebud'ete
- s'ed'í > sed'í >> sedí

před Ce — C'e — C'ě

>

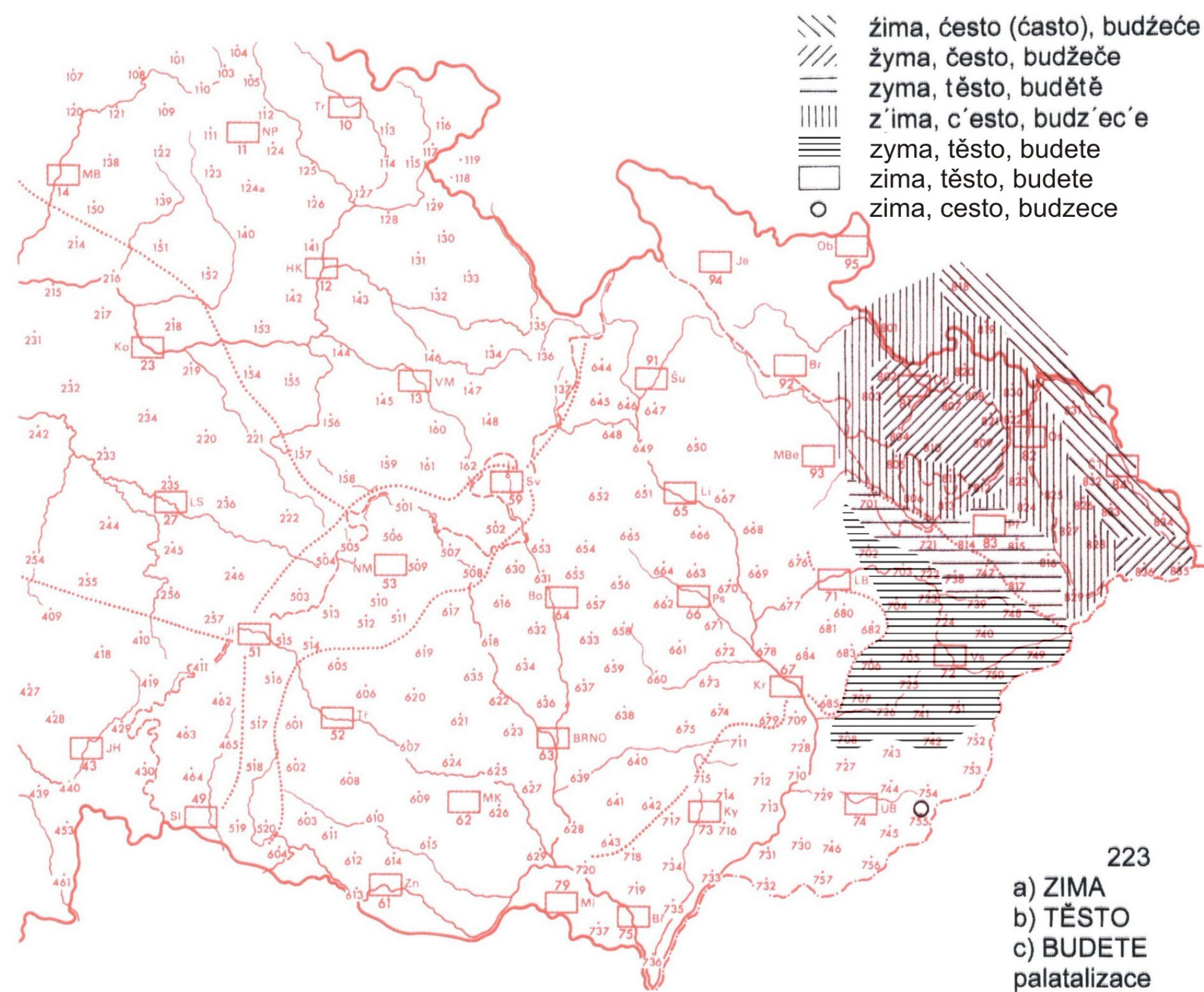
po Ce ————— C'ě ≈ C'e

- **C' (< C'ь) > C**

- noc' > noc
- púšt' > púšt — púšt'i_{Gsg}

historická depalatalizace

1. fáze (13. st.)

historická depalatalizace

2. fáze (2. pol. 14. st.)

- **C'i > Ci/Cy**
 - c'iz'í > cyzý (> cizí)
 - b'ič > bič
 - n'ikto > ňikto
- **C'ě > C*e**
 - c'ěsta > cěsta = cesta (ztráta jotace)
 - b'ěžet > běžet > bježet (vydělení jotace)
 - d'ět'ě > dětě = d'ieťe (rozvinutí jotace = diftongizace | splynutí s /e/)

před Ce ————— C'ě, C'i ————— Cy
>
po Ce , Ci, Cy

historická depalatalizace

konsonantický systém **během depalatalizace**

místo artikulace →		bilabiály		alveoláry		P	V	L
způsob artikulace ↓	znělé	palatalizované						
		-	+	-	+			
okluzivy/explozivy	-	p	p'	t	t'	ť	k	
	+	b	b'	d	d'	d'	g	
	+	m	m'	n	n'	ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c	c'	č		
	+			dz	dz'	dž		
konstriktivy/ frikativy	-			s	s'	š	ch	
	+	w	w'	z	z'	ž		h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l	l'			

palatalizované konsonanty

historická depalatalizace

konsonantický systém **během depalatalizace**

místo artikulace →		bilabiály		alveoláry		P	V	L
způsob artikulace ↓	znělé	palatalizované						
		-	+	-	+			
okluzivy/explozivy	-	p ← p'		t ← t'		ť	k	
	+	b ← b'		d ← d'		d'	g	
	+	m ← m'		n ← n'		ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c ← c'	č			
	+			dz ← dz'	dž			
konstriktivy/ frikativy	-			s ← s'	š		ch	
	+	w ← w'		z ← z'	ž			h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l ← l'				

1. i 2. fáze

historická depalatalizace

konsonantický systém **během depalatalizace**

místo artikulace →		bilabiály		alveoláry		P	V	L
způsob artikulace ↓	znělé	palatalizované						
		-	+	-	+			
okluzivy/explozivy	-	p ← p'		t ← t'		ť	k	
	+	b ← b'		d ← d'		d'	g	
	+	m ← m'		n ← n'		ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c ← c'		č		
	+			dz ← dz'		dž		
konstriktivy/ frikativy	-			s ← s'		š	ch	
	+	w ← w'		z ← z'		ž		h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l ← l'				

1. i 2. fáze | 2. fáze

historická depalatalizace

konsonantický systém **po depalatalizaci**

místo artikulace →		BL	alveoláry		P	V	L
způsob artikulace ↓	znělé						
okluzivy/explozivy	-	p	t		ť	k	
	+	b	d		d'	g	
	+	m	n		ň		
semiokluzivy/afrikáty	-		c	č			
	+		dz	dž			
konstriktivy/frikativy	-		s	š		ch	
	+	w	z	ž			h
vibranty	+		r ř				
aproximanty	+				j		
laterály	+		ł l				

historická depalatalizace

konsonantický systém *po depalatalizaci*

místo artikulace →		BL	alveoláry		P	V	L
způsob artikulace ↓	znělé						
okluzivy/explozivy	-	p	t		ť	k	
	+	b	d		d'	g	
	+	m	n		ň		
semiokluzivy/afrikáty	-		c	č			
	+		dz	dž			
konstriktivy/frikativy	-		s	š		ch	
	+	w	z	ž			h
vibranty	+		r ř				
aproximanty	+				j		
laterály	+		ɹ l				

historická depalatalizace

vokální systém na konci 14. st.

	přední	zadní
vysoké	i y	u
středové	e	o
nízké		a

historická depalatalizace

vokální systém na konci 14. st.

	přední	zadní
vysoké	i y	u
středové	e	o
nízké		a

následky depalatalizace

14.-15. st.

- zánik jať
- diftongizace a následné monoftongizace
- splynutí /i y/
- splynutí /l ł/
- rozvinutí asimilace (a neutralizace) znělosti

hláskové změny

11. st.	dz' > z'
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	g > h
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /ł > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej
střč.	další změny

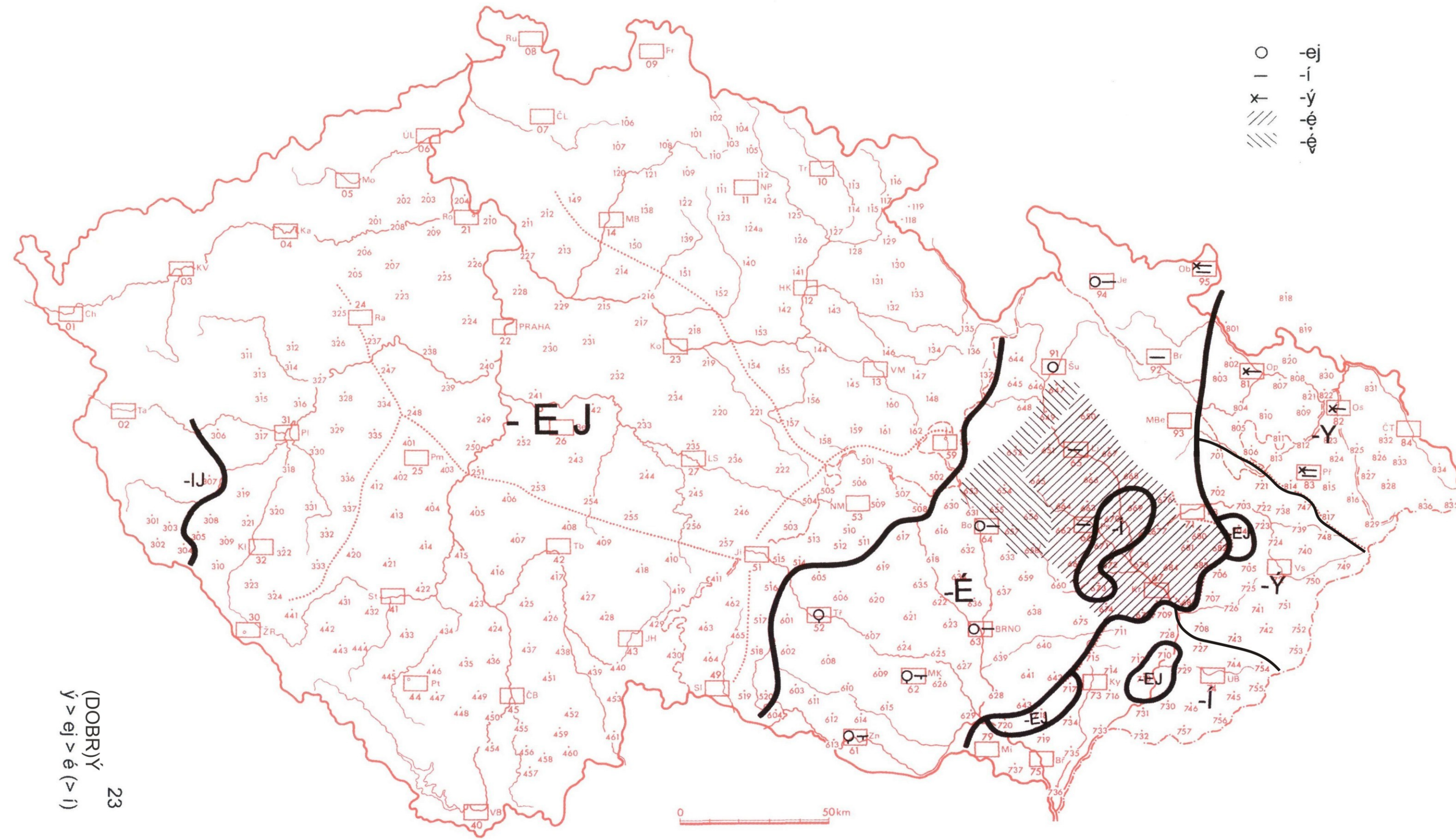
následky depalatalizace

diftongizace (14.-15. st.)

- **ě** > **ie** > **í**
 - w**ě**ra > w**i**era > w**í**ra
- **ó** > **uo** > **ú**
 - k**ó**ň > k**uo**ň > k**ú**ň <k**ů**ň>
 - w**ó**či > w**uo**či > w**ú**či <v**ů**či>
 - ? žluč s **uo**ctem
- **ý** > **ei*** (> **é**) *povaha prvního vokálu byla proměnlivá
 - t**ý**den > t**ei**den (tejden) (> t**é**den?)
 - dob**ř**ý > dob**rei** (dobrej) (> dob**ré**)
- **ú** > **ou*** > (**ó**)
 - m**ú**ka > m**ou**ka (> m**ó**ka)
 - bud**ú** > bud**ou** (bud**ó**)

následky depalatalizace

diftongizace (14.-15. st.) – rozšíření diftongizace $y > ei$ (mor. monoftongizace až 16. st.)

hláskové změny

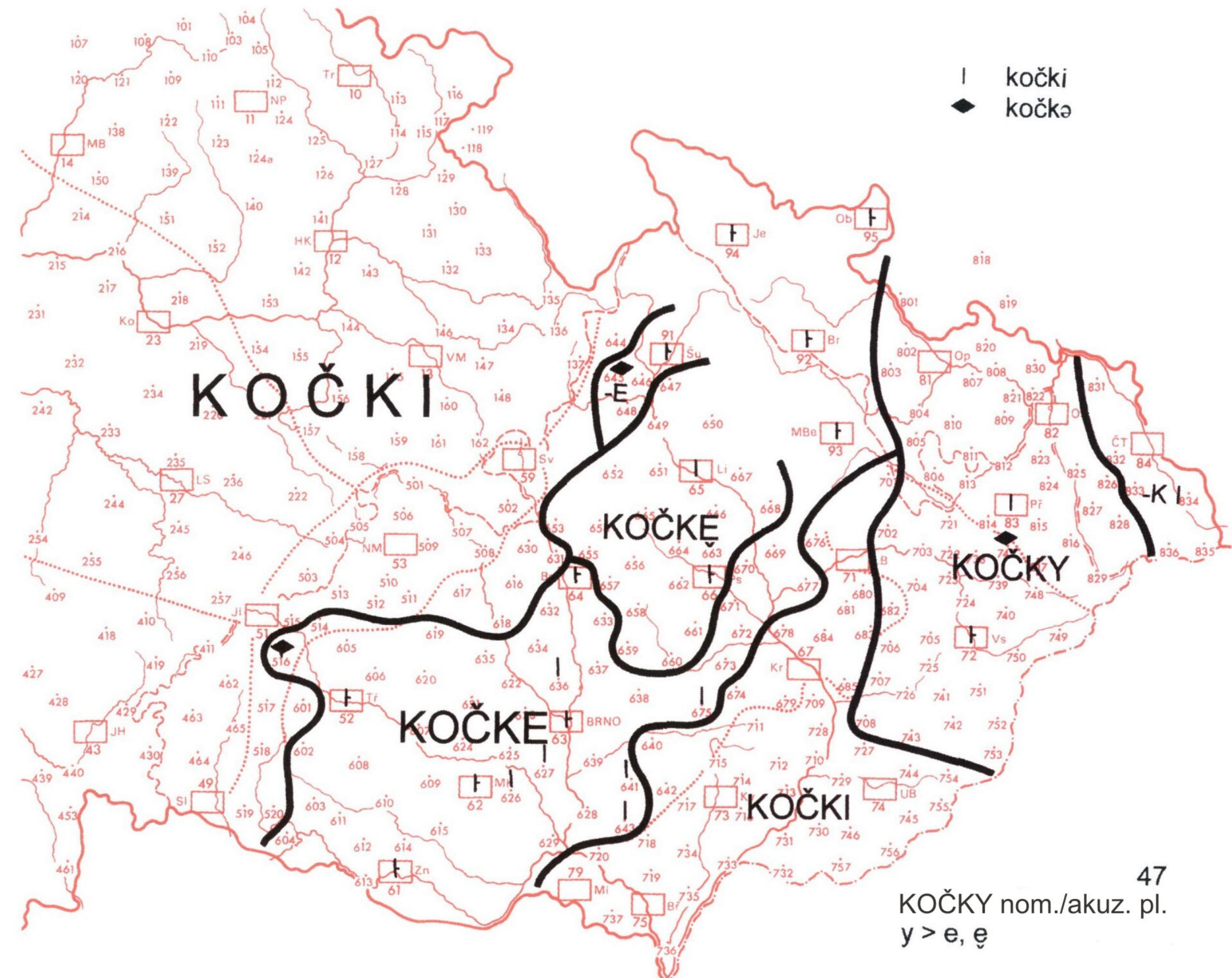
11. st.	dz' > z'
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	g > h
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /ł > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej
střč.	další změny

následky depalatalizace

splynutí /i y/ (15. st.)

- $y > ei$
- $y > i$
 - $ryby > ribi$
 - $był > bił$
- **dial. $y > e$**
 - $ryby > rebe$

hláskové změny

11. st.	dz' > z'
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	g > h
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /l > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej
střč.	další změny

hláskové změny

11. st.	$dz' > z'$
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	$g > h$
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /ł > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej
střč.	další změny

asimilace a neutralizace znělosti

od 14. st. (po depalatalizaci)

- **asimilace znělosti**

~ /h ř w/

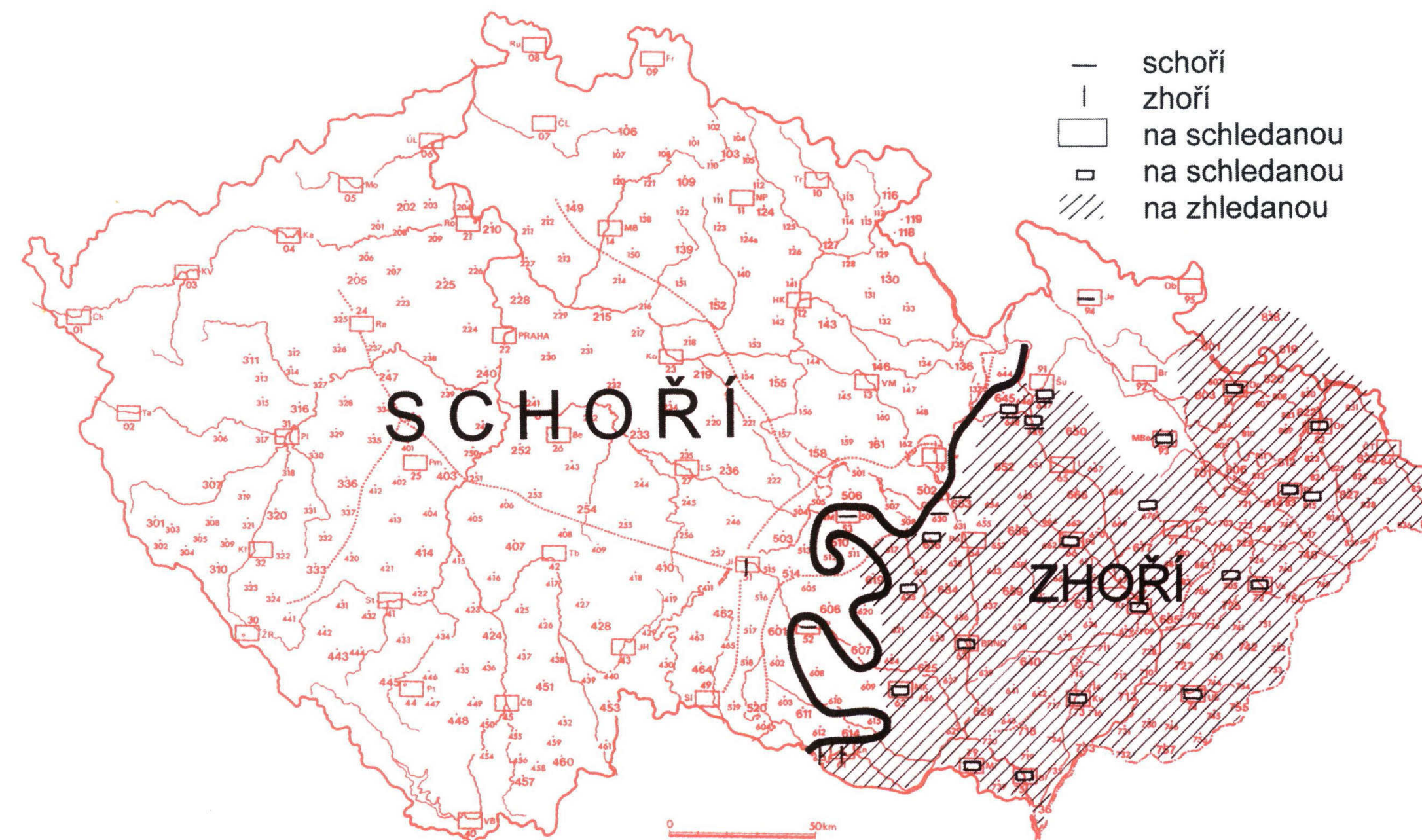
- dchoř > tchoř
- čbán > džbán
- sde > zde
- kde > gde
- × kto → kdo > gdo

- **neutralizace znělosti**

- dub > dup
- zed' > zeť

asimilace a neutralizace znělosti

od 14. st. (po depalatalizaci)

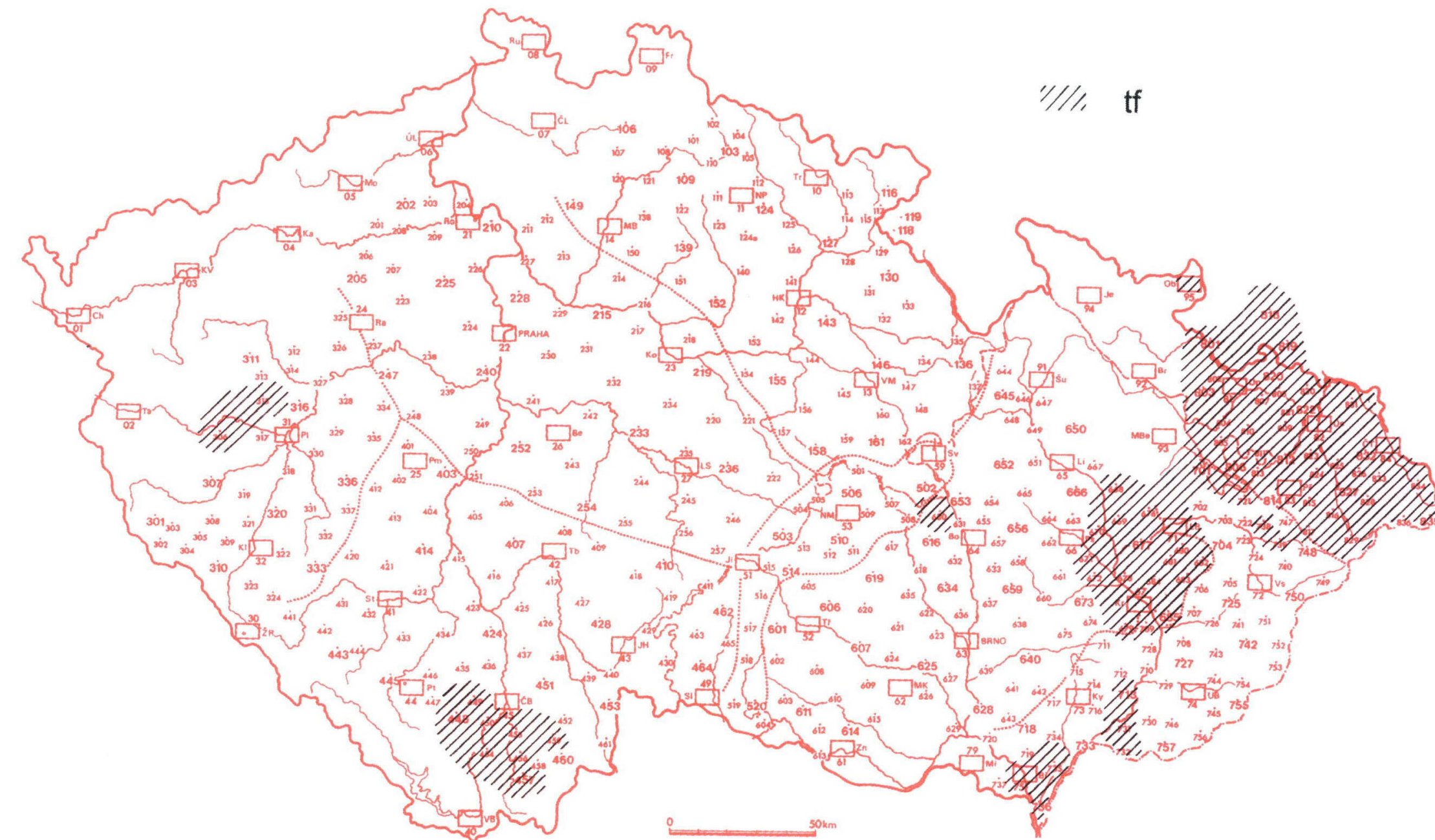

293

a) SHOŘÍ
b) NA SHLEDANOU
asimilace

asimilace a neutralizace znělosti

od 14. st. (po depalatalizaci)

297
POTVORA, TVŮJ
asimilace

asimilace a neutralizace znělosti

změna /w > v/ (15. st.)

- p—b [± znělost]
×
- w—f [± znělost, bilabiální/labiodentální]
- **w > v**
 - **w**edl > **v**edl

místo artikulace →		BL	LD	alveoláry		P	V	L
způsob a. ↓	zn.							
okluzivy/ explozivy	-	p		t		ť	k	
	+	b		d		d'	g	
	+	m		n		ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c	č			
	+			dz	dž			
konstriktivy/ frikativy	-		f	s	š		ch	
	+	w		z	ž			h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l				

modře – konsonanty účastnící se korelace znělosti

asimilace a neutralizace znělosti

změna /w > v/ (15. st.)

- p—b [± znělost]
×
- w—f [± znělost, bilabiální/labiodentální]
- **w > v**
 - **w**edl > **v**edl

místo artikulace →		BL	LD	alveoláry		P	V	L
způsob a. ↓	zn.							
okluzivy/ explozivy	-	p		t		ť	k	
	+	b		d		d'	g	
	+	m		n		ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c	č			
	+			dz	dž			
konstriktivy/ frikativy	-		f	s	š		ch	
	+	w →		z	ž			h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l				

modře – konsonanty účastnící se korelace znělosti

asimilace a neutralizace znělosti

změna /w > v/ (15. st.)

- p—b [± znělost]
×
- w—f [± znělost, bilabiální/labiodentální]
- **w > v**
 - **w**edl > **v**edl

místo artikulace →		BL	LD	alveoláry		P	V	L
způsob a. ↓	zn.							
okluzivy/ explozivy	-	p		t		ť	k	
	+	b		d		d'	g	
	+	m		n		ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c	č			
	+			dz	dž			
konstriktivy/ frikativy	-		f	s	š		ch	
	+	w → v		z	ž			h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l				

modře – konsonanty účastnící se korelace znělosti

asimilace a neutralizace znělosti

změna /w > v/ (15. st.)

- p—b [± znělost]
×
- w—f [± znělost, bilabiální/labiodentální]
- **w > v**
 - **w**edl > **v**edl

místo artikulace →		BL	LD	alveoláry		P	V	L
způsob a. ↓	zn.							
okluzivy/ explozivny	-	p		t		ť	k	
	+	b		d		d'	g	
	+	m		n		ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c	č			
	+			dz	dž			
konstriktivy/ frikativy	-		f	s	š		ch	
	+		v	z	ž			h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l				

modře – konsonanty účastnící se korelace znělosti

asimilace a neutralizace znělosti

změna /w > v/ (15. st.)

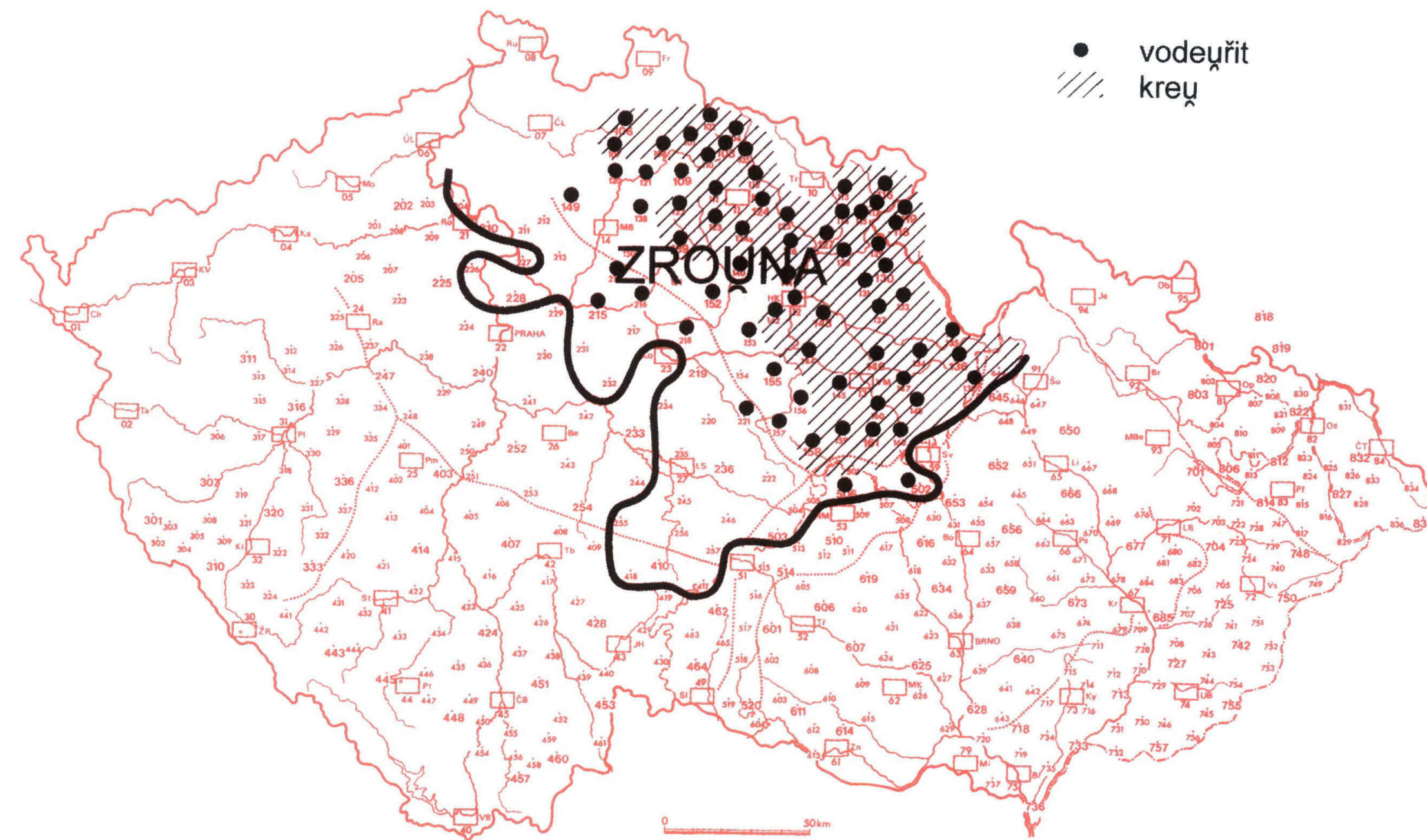
- p—b [± znělost]
×
- w—f [± znělost, bilabiální/labiodentální]
- **w > v**
 - **w**edl > **v**edl

místo artikulace →		BL	LD	alveoláry		P	V	L
způsob a. ↓	zn.							
okluzivy/ explozivny	-	p		t		ť	k	
	+	b		d		d'	g	
	+	m		n		ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c	č			
	+			dz	dž			
konstriktivy/ frikativy	-		f	s	š		ch	
	+		v	z	ž			h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l				

modře – konsonanty účastnící se korelace znělosti

asimilace a neutralizace znělosti

změna /w > v/ (15. st.)

- 308
a) ZROVNA
b) OTEVŘÍT
c) KREJ
bilabiální w

hláskové změny

11. st.	$dz' > z'$
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	$g > h$
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /ł > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej
střč.	další změny

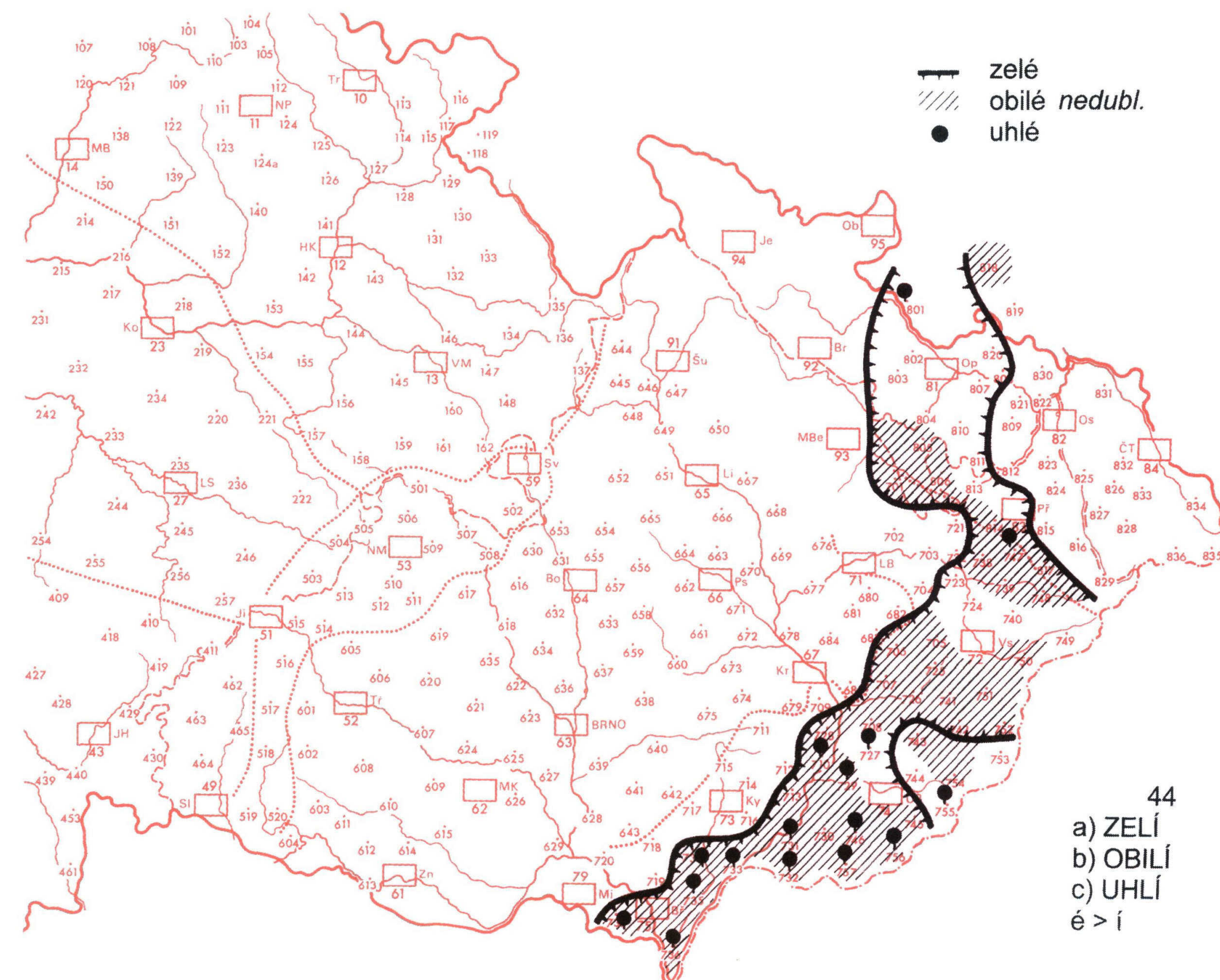
úženi é > í

16. st.

- **uprostřed slova:**
 - řéct > říct
 - okénko > okínko
 - polévka > polívka
 - mléko > #mlíko
- **na konci slova:**
 - dobré_{NPL,F} > #dobří
 - zelé > zelí
 - chválé_{3PL} > chválí

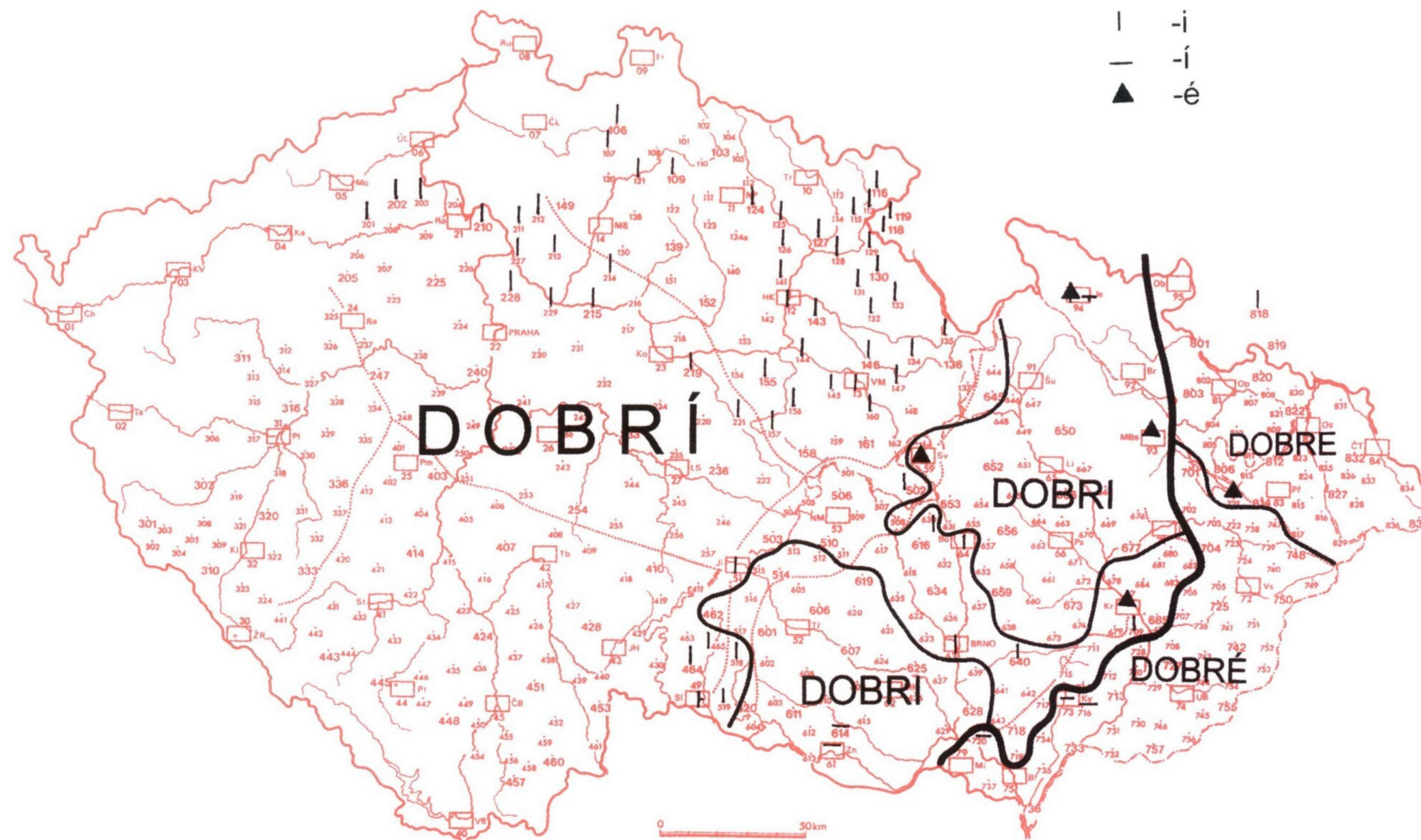
úženie é > í

16. st. – územní rozšíření

úženi é > í

16. st. – územní rozšíření

hláskové změny

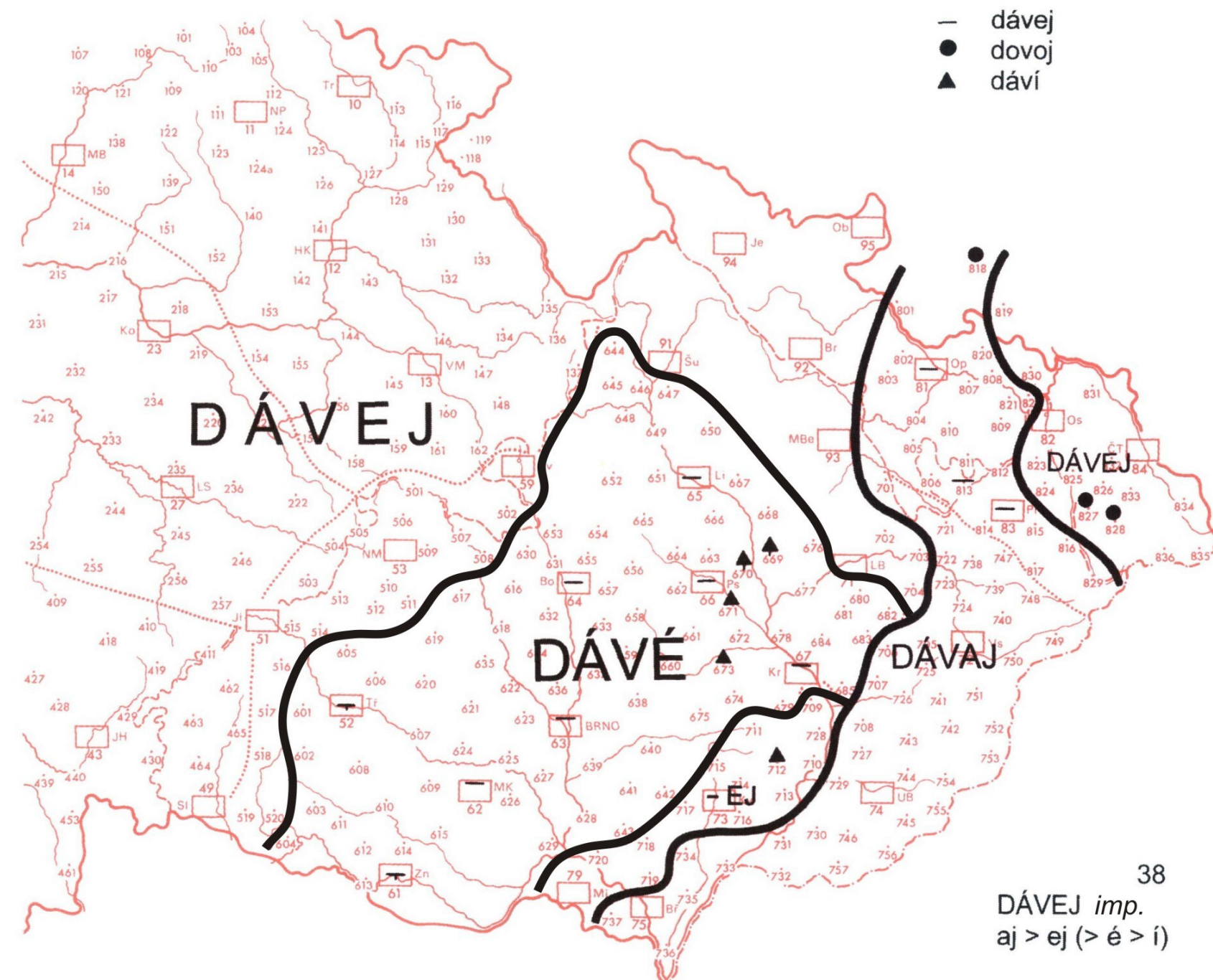
11. st.	$dz' > z'$
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	$g > h$
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /ł > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej
střč.	další změny

ai > ei (aj > ej)

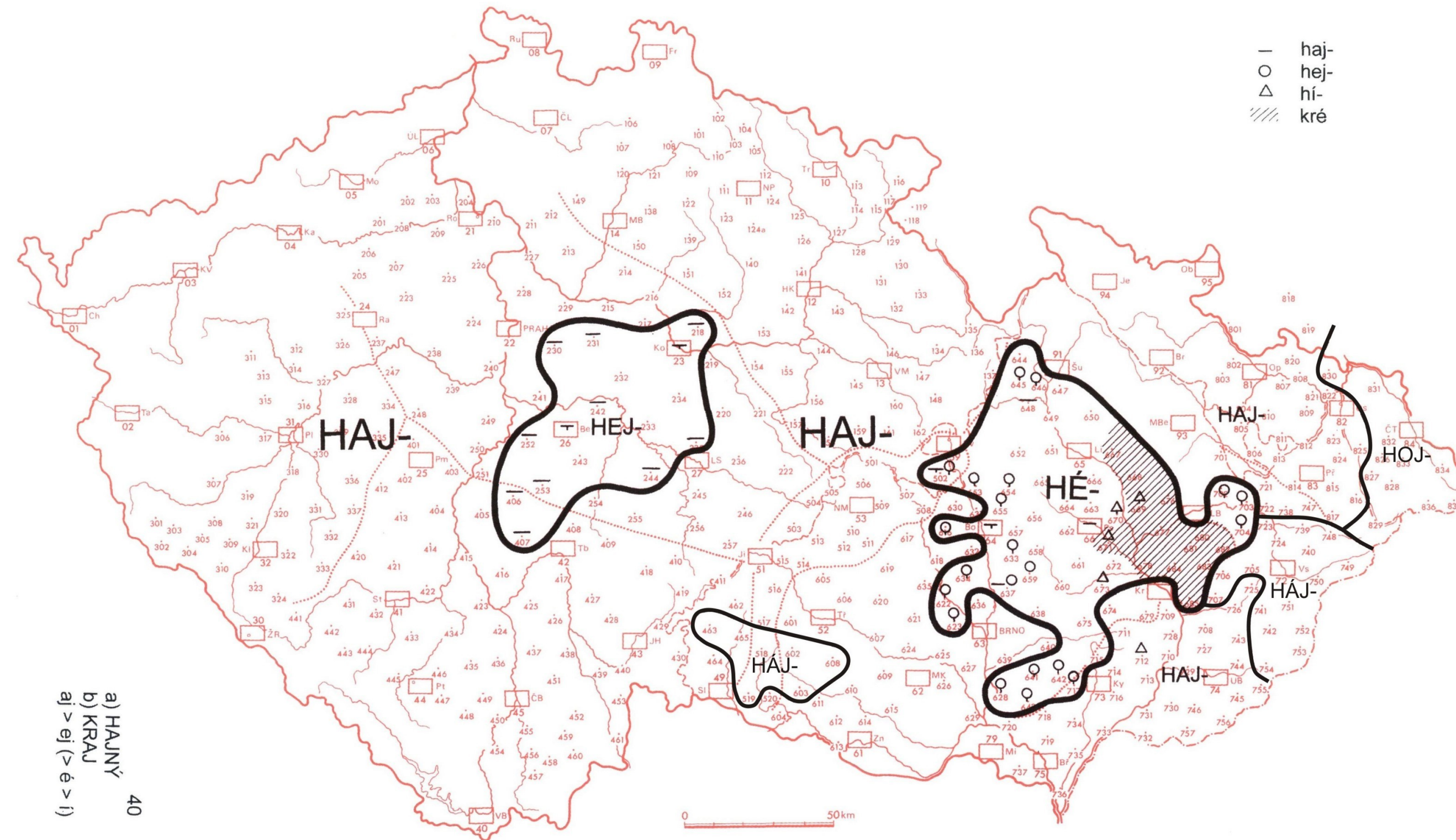
16. st.

- najlepši > nejlepši
- daj > dej
- vajce > vejce — vajec

ai > ei (aj > ej)

16. st.

hláskové změny

11. st.	$dz' > z'$
12. st.	pračeské depalatalizace
12.–13. st.	$g > h$
12.–13. st.	přehláska 'a > 'ä > 'ě
13. st.	asibilace a vznik /ř/
13. st.	změna l'ě > le
2. pol. 14. st.	přehlásky 'u > 'i, 'o > 'ě
stč.	pobočné slabiky a vývoj /r l/
stč.	změny hlásek v proudu řeči

13.–14. st.	hlavní historická depalatalizace
14.–15. st.	zánik jať, di- a monoftongizace
14./15. st.	splynutí /i y/
14./15. st.	splynutí /ł > l/
od 14. st.	rozvinutí asimilace znělosti
16. st.	úžení é > í
16. st.	změna aj > ej

střč. **další změny**

různé změny v 16. st.

- **protetické v**
 - okno > **v**okno
- **změna místa artikulace mje > mňe**
 - **m**jesto > **mň**esto

G/A m'ě > mje > mňe <mě>

D/L mň'ě >>>> mňe <mně>

258a
OKNO
protetické v

střední čeština

mje > mňe

místo artikulace →		BL	LD	alveoláry		P	V	L
způsob a. ↓	zn.							
okluzivy/ explozivy	-	p		t		ť	k	
	+	b		d		d'	g	
	+	m		n		ň		
semiokluzivy/ afrikáty	-			c	č			
	+			dz	dž			
konstriktivy/ frikativy	-		f	s	š		ch	
	+		v	z	ž			h
vibranty	+			r	ř			
aproximanty	+					j		
laterály	+			l				

modře – konsonanty účastnící se korelace znělosti

střední čeština

mje > mňe

229
MĚSTO
vývoj měkkých
retnic

cvičení: transliterace v Peru

Reader

Gallery

Detailed Images

Catalogue

Other

Open IIIF Manifest

Switch to Mirador

manuscriptorium@4.68.0 (9bcfa01bb)

< Collapse

[Kucharzka]

Resource

Title [Kucharzka]

Country Česká republika

Repository Národní knihovna České republiky

Shelfmark/Identifier 54 F 000235; 1002291258; stt20120060430

Type of resource Monografie

Physical description XXXXVIII, XXIII, [1], XXIII, [10] listů ; 4° (15 cm) 4° (15 cm) neúplné

Contributor Jan Severin

Language und

Type TEXT

Related

IIIF Manifest https://collectiones.manuscriptorium.com/assorted/NKPEOD/NKCR_/D/NKPEOD-NKCR_54_F_000235_2TWAXZD-cs/

Related catalogue records [https://new.manuscriptorium.com/hub/catalog/search?qf=ID&q=\(NKPEOD-NKCR_54_F_000235_2TWAXZD-cs OR NKCR_-NKCR_54_F_000235_2TWAXZD-cs\)](https://new.manuscriptorium.com/hub/catalog/search?qf=ID&q=(NKPEOD-NKCR_54_F_000235_2TWAXZD-cs OR NKCR_-NKCR_54_F_000235_2TWAXZD-cs))

Links https://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?envLang=en&direct=record&pid=NKPEOD-NKCR_54_F_000235_2TWAXZD-cs

[Kucharzka]

☆ | ☆ | ☰ | □ | □ | □ | ☰

View in Mirador

¶ List.

Pa a neb Smetany což se zdá Kasse mýti/ a zwarz gý/ potō toto donij wsyp/ a mýssag často ať gest čystá a na wrch ldyž by gý na mýsu dal/ zdalíť se Cukrem a škoricý posyp.

Item Kciemto Kassem swrchu psanym/ takto se slussij zachowati: Když ge gý dás na Mýsu/ tehdy mieg škoricý tlucenau/ a syp okolo což dosti a Cukrē také ať gest sladko.

Item Kasse z Ragje welmi dobrá: ¶ Wezmi Ragje což se zdá do čisté Smetany/ a zwarz tu Smetanu prwe s Ragij/ wyperz přeberz wloz do Smetany/ a omast maslem a mýssag ať se nese wre/ a bude čistá Kasse/ potom ldyž dás na Mýsu posyp škoricý a Cukrem.

Kasse z Regje: ¶ Wezmi čisté Regje a wyperz gý/ a wyberz kame ný zný pro zuby/ a potom přístaw gý w hru cy polewanem ať bude zamiekati dob. e tehdy gý oced/ a potom gý wysin ať wtom hr necku dobre na čistém tichem vhlíj.

XIII

z Mleka neb Smetany Kasse: ¶ Wezmi Smetany neb Mleka což by se zdalo z Mýsu neb sedwie/ a rozbij Wagec Dwadecti neb pietmezeyma dag na Mýsu a mezynie krupice spichrslj neb co chceš/ a rozmyšsege čisté spolu o ssafran Mleko/ a dag donicho trošku masla za sole což se zdá/ a ldyž by počalo zwierati/ wlij tam ty Wagec/ a mýssag čistau lopa tau nebo licy ať čisté zhuskne/ a nechť stogi znenahla na vhlíj dobri chwýli/ ať zný má slo wywierati bade/ a ldyž dás na Mýsu chcešli čým posauti to buď přý tobie.

Cierna Kasse z Sřwestek/ z Trěssen neb z Wissen: ¶ Dag gich Licy neb dwie do Wýna s Topenkami zrejneho chleba neb z býleho/ a ldyž rozewre protahni šrže šartuch/ a dag Medu a Licku masla/ Koliandru/ Anezu/ Vader Wissniowych/ neb Trěssniowych/ wolkoreň Peprēm šřebičky/ a chcešli mužes posauti Mandly a Rječnym wýnem.

Document successfully created! ✕

kuchařka - Upload Images

Run layout analysis

Drop files here or click to upload.

příště

- **cvičení**
 - srovnání opisů (Parallel Reader aj.)
- **výklad**
 - základy č. dialektologie